

Coriolan Uvertürü, Op.62 – Allegro con brio



Beethoven 1807 yılında artık ünlü bir besteci idi. Üç yıl önceki Eroica Senfonisi'ni, iki yıl önceki Fidelio Operası'nı, bir yıl önceki Keman Konçertosu ile Appassionata Piyano Sonatı'nı yazmıştı. O yıl baharda 4. Senfoni'sini tamamladı. Yüzyılın başında ilk belirtileri başlayan sağırılığı henüz onu fazla rahatsız etmiyordu.



Avusturya imparatorluk sarayı katibi Heinrich Joseph von Collin'in Coriolanus adlı dramına ilgi duyması, eserdeki karakterlerin çatışması nedeniyle olmuştur. Bu eseri önce opera şeklinde bestelemeyi düşünmüşse de, metin

onu tatmin etmediğinden eserin temsili için bir uvertür yazmıştır. Ancak bu uvertür de, eser çok ender temsil edildiği için sonradan bir konser uvertürü olarak tanınmıştır. Zaten Beethoven'in tüm uvertürleri gibi, bu ada uygun bir "ön müzik" olmaktan çok, belirgin bir "karakter uvertürü" niteliğini taşımaktaydı.

Bu dramın kahramanı Gaius Marcius Coriolanus –ya da kısaca Coriolan- MÖ 500 yıllarında yaşamış olan Romalı bir soyludur. Coriolanus adı da ona, İtalya yarımadasında Antium (bugünkü Anzio) civarında yaşayan Volscileri kovarak onların Corioli kentini ele geçirmesinden sonra verilmiştir. Volsciler kıyı ovasına göz diktikleri için sık sık Romalılarla savaşıyorlardı; ancak yenildikten sonra dağlara çekilmişlerdi. Bu arada komutan Coriolan aşırı gururlu davranışlarla halk sözcüleri olan tribunları kaldırmak isteyince, yargılanıp sürgüne gönderilir; o da düşman tarafında, Volscilere geçer. Kral Attius Tullius'un onu general tayin etmesiyle birçok kenti ele geçirerek MÖ 489'da Roma surlarına dayanır ve kamp kurar. Romalılar panik içinde ona elçiler yollar; ülkenin en saygın kişilerini, din

adamlarını gönderirler ama Coriolan kararından dönmez. O anda Roma'nın soylu analarının başında bulunan Veturia, Coriolan'ın annesi, eşi Volunia ve iki çocuğunu da alarak kampa gider; şiddetli ağlayışlar, sıcak yalvarışlarla onu vazgeçmeye ikna eder. Coriolan ordusuyla Volsci'ye döner ve orada sürgünde ölür. Bir başka öyküye göre de döndüğünde Volsciler tarafından öldürülür...

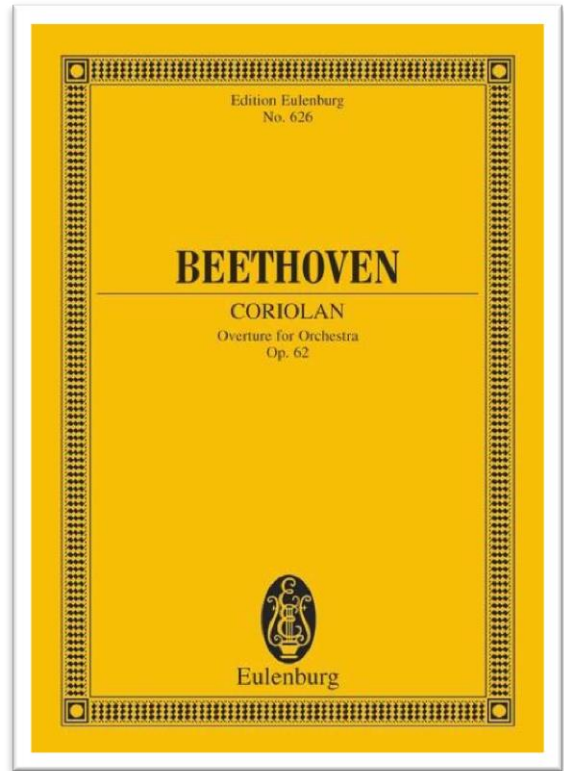
Erken Roma efsanelerinin en güzellerinden biri olan bu konuyu 2000 yıl önce –eski çağ Yunan yazarı, uzun yıllar Roma'da yaşayan Plutarkhos (50-125), daha önce de Yunan asıllı en eski Latin şairi Livius Andronicus (MÖ III. yüzyıl) işlemiş, XVII. yüzyılda da ünlü İngiliz yazarı Shakespeare bir oyununda kullanmıştı.

Beethoven, yakından tanıdığı Collin'in bu tek perdelik oyunu için 1807 baharında bestelediği ve "Overtura (zum Trauerspiel Coriolan) compasta da L. Van Beethoven, 1807" başlığını yazdığı eserini yine Collin'e ithaf etmiş ve Op.62 olarak numaralanan uvertür, aynı yılın Aralık ayında Viyana'da ilk kez çalınmıştır. Shakespeare'in öldürdüğü, Collin'in intihar ettirdiği Coriolan, Beethoven'da kahraman bir komutanın portresi olarak, gururu ve öfkesiyle vicdanının bir çatışması olarak yansır.

Bir senfonik şiir anlatımındaki Coriolan Uvertürü, 4/4'lük ölçüde, çabuk ve parlak (Allegro on brio) tempoda, bestecinin trajik tonalitesi karanlık Do minörde, buruk havada, ancak kararlı şekilde başlar. Yaylıların unison girişi orkestranın sert akorlarıyla kesilir; iki kez tekrarı izleyen iki akordan sonra ilk tema duyulur: Hafifçe, sekizlik notalarla beliren sert motif Coriolan'ın kahramanlığını, onun dinmek bilmeyen ihtirasını vurgular. Keman ve viyolaların sunduğu tema, kısa bir gelişimden sonra yerini ikinci temaya bırakır. Bu güzel ve sakin tema iki kadının Coriolan'da uyandırdığı

samimi vatan sevgisi, soylu insanlık ve vicdan duygularını ışıklı Majör tonda yansıtır. Uvertür bu iki temanın, bu iki duygunun çatışması olarak sürer. Sonradan kemanların füg olarak başlattıkları bir üçüncü motif, viyola ve viyolonsellerde arpejlerle işlenir. Gelişim ise tutkulu ve dramatik bir coda'ya ulaşınca Coriolan'ın ölümü tamamlanır. Bu trajik son, girişteki temanın parçaları şeklinde duyulur. Coriolan'ın gururlu teması bas yaylılarda ölümün mantığını yansıtmaktadır. Ses azalırken üç yumuşak nota, piano (hafif) olarak yaşamına son veren kahramanın sönen nabız vuruşlarını sembolize eder.

(Süre 8').



Coriolan Overture Op 62 ELR.mkv L.W. Beethoven
– <http://www.youtube.com/watch?v=hKjE3fyqQgI>

Kazım ÇAPACI